

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.09.1963, sp. zn. 2 Cz 71/63, ECLI:CZ:NS:1963:2.CZ.71.1963.1

Číslo: 27/1964

Právní věta: Účelem § 76 zák. č. 55/1956 Sb. a § 10 vyhl. č. 15/1957 Ú. l. ve znění vyhl. č. 64/1960 Sb., jakož i § 41 odst. 2 zákona č. 55/1956 Sb. je, aby byla poskytnuta náhrada za dávky neprávem vyplácené. Bylo-li tohoto účelu dosaženo tím, že důchodce už zčásti poskytl Státnímu úřadu sociálního zabezpečení náhradu těchto neprávem vyplacených dávek, není na místě aby byla tato náhrada uplatňována v plném rozsahu i proti podniku. Uplatnil-li Státní úřad sociálního zabezpečení nárok na náhradu neprávem vyplacených dávek proti důchodci, který nesplnil svou ohlašovací povinnost, není tím zbaven možnosti domáhat se náhrady proti podniku a nejde v tom případě o tutéž věc ve smyslu ustanovení § 57 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Prostředkem zabraňujícím tomu, aby náhrada nebyla vymáhána ve větším rozsahu, než je k dosažení uvedeného účelu nezbytně třeba, je podání námitek proti exekuci podle § 441 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.09.1963

Spisová značka: 2 Cz 71/63

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Exekuce, Řízení před soudem, Sociální zabezpečení

Předpisy: 142/1950 Sb. § 57

§ 441 55/1956 Sb. § 41

§ 76 15/1957 Ú. l. § 10

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 27/1964 sb. rozh.

Účelem § 76 zák. č. 55/1956 Sb. a § 10 vyhl. č. 15/1957 Ú. l. ve znění vyhl. č. 64/1960 Sb., jakož i § 41 odst. 2 zákona č. 55/1956 Sb. je, aby byla poskytnuta náhrada za dávky neprávem vyplácené. Bylo-li tohoto účelu dosaženo tím, že důchodce už zčásti poskytl Státnímu úřadu sociálního zabezpečení náhradu těchto neprávem vyplacených dávek, není na místě aby byla tato náhrada uplatňována v plném rozsahu i proti podniku.

Uplatnil-li Státní úřad sociálního zabezpečení nárok na náhradu neprávem vyplacených dávek proti důchodci, který nesplnil svou ohlašovací povinnost, není tím zbaven možnosti domáhat se náhrady

proti podniku a nejde v tom případě o tutéž věc ve smyslu ustanovení § 57 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Prostředkem zabraňujícím tomu, aby náhrada nebyla vymáhána ve větším rozsahu, než je k dosažení uvedeného účelu nezbytně třeba, je podání námitek proti exekuci podle § 441 o. s. ř.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 30. září 1963, [2 Cz 71/63](#))

Státní úřad sociálního zabezpečení předepsal dne 1. 10. 1962 navrhujícímu podniku se zřetelem na ustanovení § 76 odst. 2 zák. č. 55/1956 Sb. a § 14 vyhl. č. 15/1957 Ú. l. k náhradě přeplatek v částce 3045 Kčs, který vznikl na starobním důchodu navrhovatelova zaměstnance F. K.; do rozhodnutí SÚSZ podal navrhuující podnik opravný prostředek.

Okresní soud v Hradci Králové tomuto opravnému prostředku nevyhověl a rozhodnutí odpůrce z 1. 10. 1962 potvrdil. Zjistil, že navrhovatel v žádosti o starobní důchod, kterou sepisoval, výslovně uvedl, že tento pracoval do 31. 10. 1961; byl si proto vědom, že bude přiznán na podkladě těchto údajů plný starobní důchod. Pracovní poměr F. K. však byl obnoven dnem 14. 11. 1961 a tento setrval v něm až do 28. 2. 1961 a znovu pracoval v době od 9. 3. 1962 do 31. 3. 1962. Navrhovatel si proto musel být vědom toho, že je jeho povinností tyto dodatečné změny oznámit. Soud také zjistil, že přeplatek na starobním důchodu byl předepsán k úhradě F. K. a že tento svůj opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí vzal zpět a řízení bylo dne 30. 11. zastaveno. Dále zjistil soud ze spisu odpůrce, že tento sráží F. K. částku 100 Kčs ze starobního důchodu, takže jde v této věci v podstatě o další zajištění úhrady přeplatku na důchodu.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že rozhodnutí zrušil. Krajský soud vychází z toho, že je nutno především zabývat se tím, zda odpůrce je oprávněn předepsat náhradu současně důchodci i zaměstnavateli, a zda zanedbal zaměstnavatel povinnost ve smyslu § 76 zák. o soc. zabezpečení. Při tom je nutno věc uvažovat i z hlediska ustanovení § 50 o. s. ř. a přihlídnout i k tomu, že byly důchodcem zaplacený některé splátky na přeplatku, takže by nemohlo být vysloveno, že navrhovatel je povinen zaplatit jako náhradu z přeplatku částku 3.045 Kčs. Občanský soudní řád převzal zásadu, že tutéž věc nelze dvakrát žalovat. Vymohl-li si odpůrce již exekuční titul proti důchodci, není možné, aby na tutéž částku získal exekuční titul i proti jeho bývalému zaměstnavateli.

Nejvyšší soud rozhodl ve stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozsudkem krajského soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Krajskému soudu je třeba přisvědčit v tom, že by nemohla být požadována náhrada neprávem vyplacených dávek na podniku potud, pokud byla již tato náhrada vymožena od důchodce, proti němuž byl uplatněn nárok na přeplatek pro nesplnění ohlašovací povinnosti. Účelem ust. § 76 zákona č. 55/1956 Sb., resp. ustanovení § 10 vyhlášky č. 15/1957 Ú. l. ve znění vyhl. č. 64/1960 Sb., jakož i ustanovení § 41 odst. 2 zák. č. 55/1956 Sb. je, aby byla poskytnuta náhrada za dávky neprávem vyplacené. Bylo-li tohoto účelu dosaženo tím, že důchodce již zčásti náhradu těchto neprávem vyplacených dávek Státnímu úřadu důchodového zabezpečení poskytl, není na místě, aby v plném rozsahu byla tato náhrada uplatňována i proti podniku. Opačný závěr byl by v rozporu se smyslem zákonné úpravy.

Naproti tomu však nelze přisvědčit krajskému soudu, pokud dospívá k závěru, že tím, že Státní úřad soc. zabezpečení uplatnil nárok na vrácení neprávem poskytnutých dávek proti důchodci, který nesplnil svou ohlašovací povinnost, je zbaven možnosti domáhat se náhrady proti podniku. Pro takové omezení těchto oprávnění není podkladu ani ve znění příslušných předpisů ani v jejich smyslu

a vzájemní souvislosti. Pokud se k odůvodnění opačného názoru odvolává krajský soud, resp. má na mysli příslušná ustanovení občanského soudního řádu, pak v daném případě nelze mít za to, že jde o tutéž věc (§ 57 odst. 1 lit. c] o. s. ř.) již vzhledem k tomu, že tu jsou zcela odlišné subjekty, proti nimž je nárok uplatňován. Toto oprávnění je upraveno různými předpisy, podmínky pro uplatnění tohoto nároku nejsou zcela totožné a také lhůty promlčecí se liší. Za tohoto stavu - a vzhledem k tomu, že není ani jiného výslovného ustanovení - nelze dospět k závěru, že by oprávnění použít citovaných ustanovení proti jednomu z obou subjektů zaniklo uplatněním nároku proti druhému. Naopak z povahy věci vyplývá, že tu nezbytně nastanou situace (kupř. v případě úmrtí důchodce nebo nedobytnosti uplatněného nároku proti důchodci), kdy bude uplatněn nárok ještě proti podniku. Jiný výklad by byl v odporu s tím, co je shora uvedenými předpisy sledováno, totiž aby za splnění určitých v zákoně stanovených podmínek, neutrpěl stát škodu, resp. aby tato škoda byla nahrazena, došlo-li k vyplacení dávek, pro které nebylo v zákoně podkladu.

Právní řád poskytuje prostředky, jak zabránit tomu, aby náhrada nebyla vymáhána ve větším rozsahu, než je k dosažení tohoto účelu nezbytně třeba, neboť pokud by byla vymáhána částka ve výši, v níž byla druhým subjektem již uhrazena, ubránil by se povinný námitkami podle § 441 o. s. ř. (§ 368 obč. zák.).

Krajský soud proto když vycházejí z jiného právního názoru zrušil rozhodnutí Státního sociálního zabezpečení, porušil zákon v ustanovení § 76 zák. č. 55/1956 Sb.